

Asia: VN/24399/2023

Edunvalvontalainsäädännön ajantasaistaminen; työryhmän mietintö

Laki edunvalvontavaltuutuksesta (valtuutetun esteellisyys 17 §, omaisuuden lahjoittaminen 18 §, suhde eräisiin muualla laissa oleviin valtakirjaa koskeviin säännöksiin 20 §, edunvalvojan määrääminen valtuutetun tehtäviin 21 §, voimaantulosäännös)

Lausuntonne ehdotetuista säännöksistä?

Kannatamme esitettyjä ehdotuksia. Katsomme, että valtuuttajan tahdon toteuttamiseksi valtuutetun on voitava antaa muille kuin itselleen vähämerkityksisiä lahjoja.

Laki holhoustoimesta (esteellisyysperusteiden tarkistaminen 32 §, lupasäännösten ajantasaistaminen 34 ja 34 a §, 39 §, alaikäisen edunvalvonnan rekisteröinti 66 ja 66 a §, voimaantulosäännös)

Lausuntonne ehdotetuista säännöksistä?

Kannatamme esitettyjä ehdotuksia. Sääntelyn yhtenäistäminen kahden eri lain kohdalla on kannattavaa.

Vaihtoehdot ja työryhmän harkitsemissa kysymyksiä, joihin ei ehdoteta muutoksia (mietinnön luvut 5.1 ja 5.2)

Näkemyksenne näissä luvuissa käsiteltyjen asioiden lainmuutostarpeista?

Oikeushenkilön nimeäminen valtuutetuksi

Näemme riskejä siinä, että valtuutetuksi voitaisiin määrätä oikeushenkilö. Henkilökohtaisen vastuun katoaminen voi olla ongelma ja pahimmillaan johtaa tilanteisiin, joissa valtuuttaja tai hänen läheisensä eivät olisi täysin varmoja siitä, kuka hänen asioitaan käytännössä hoitaa. Tämä voi johtaa myös merkittäviin viivästyksiin valtuuttajan asioiden hoidossa.

Väärinkäytökset

Pidämme ongelmallisena valtuutetun väärinkäyttöihin perustuvien muutoshakemusten pitkiä käsittelyaikoja. Pohdimme, olisiko sääntelyä mahdollista kehittää niin, että Digi- ja väestötietovirasto voisi tietyissä tilanteissa antaa turvaamistoimenpiteen luonteisesti väliaikaisen päätöksen, jossa valtuutetun toimivaltaa rajoitetaan asian käsittelyn ajaksi tilanteissa, joissa on selvästi syytä epäillä valtuutetun syyllistyneen väärinkäyttöihin. Sikäli kun olemme ymmärtäneet oikein, holhustoimilain 79 § (käräjäoikeuden antama väliaikainen määräys) ei soveltune edunvalvontavaltuuksiin? Toki tätä mahdollisuutta voitaisiin käyttää silloin, kun valtuuttajalle määrättäisiin valtuutetun ohi edunvalvoja, mutta ongelmana tähän vaiheeseen prosessia pääsemistä ovat edelleen mainitut pitkät käsittelyajat.

Pääasialliset vaikutukset (mietinnön luku 4.2)

Onko teillä täydennettävää ehdotuksen vaikutusarviointeihin?

-

Muuta

Onko teillä muuta lausuttavaa työryhmän ehdotukseen liittyen?

Aivan keskeinen ongelma edunvalvontaan ja edunvalvontavaltuuksiin liittyen ovat ne kohtuuttomat tilanteet, joita syntyy ennen edunvalvontamääräyksen antamista tai edunvalvontavaltuutuksen vahvistamista. Käsittelyaikoja olisi nopeutettava. Määräajasta säättäminen laissa ei välttämättä ole sen tehokkaampi kannustin, koska riittävien resurssien allokointi tämän tehtävän hoitamiseksi on joka tapauksessa myös budjettivaltaa käyttävän eduskunnan tehtävä.

Esitämme pohdittavaksi, voitaisiinko Digi- ja väestötietovirastolle säätää joissain tilanteissa mahdollisuus antaa väliaikainen määräys edunvalvonnasta esimerkiksi silloin, kun sen on tehtävä asiasta hakemus käräjäoikeudelle, jolloin asian käsittelyaika on pitenevässä entisestään. Käräjäoikeudella itsellään on toki nykyään mahdollisuus holhustoimilain 79 §:n mukaisesti antaa väliaikaisia määräyksiä, mutta käsityksemme mukaan tätä mahdollisuutta ei voida käyttää/ei käytetä muuten kuin poikkeuksellisissa tilanteissa, eikä asian pitkää käsittelyaikaa ole katsottu sellaiseksi seikaksi, jonka perusteella väliaikainen määräys voitaisiin antaa.

Korhonen Oskari
Mielenterveyden keskusliitto ry